

Stari Boc.

Kmetiška študija.

Spisal Ivan Prijatelj.

Visoko je kipela gora v tihi jesenski zrak: rumenkasta, rdečkasta, rjavkasta, v bakru in karminu. Vse te barve so se poželjivo mešale v suhem listju, ki je ležalo mirno na prsih matere zemlje. Samo šibje je strmelo v brezdanje, jesensko nebo: drevje z vejami, vejicami in mladikami, tako tenkimi, da so se skoraj nevidno končavale. In če si jih dolgo gledal, se ti je naenkrat zazdelo, da se hočejo vzdigniti v neznane visočine, odplavati v srečne kraje, kjer ni zime in mraza ...

Nekaj takega je čutil stari Boc v prirodi.

Vse okrog njega je bilo lahko, vsemu stvarstvu je bilo odvzeto breme. Zadnje listje je trepetalo po zraku, se oprijemalo za hip za odrastke grmov, se pozibavalo in nihalo ter se v krogih spuščalo v suho travo. Črez vresje je nesel veter celo oblak lahkih pestičev z belimi, mehкими resicami, migljajočimi kakor peroti mravljinčjih mater o vročem julijskem poldnevu.

Skozi bližnji bukov gozdič je sijalo solnce. In videla so se bela debla, mahovite skale in cel holmec.

Vse okrog je bilo prozorno, lahko, brez teže.

Samo Boca je tiščala starost k zemlji. Oči so mu plavale po božjem svetu, telo pa se mu je nagibalo, kakor da bi ga zemlja vlekla s sto in sto nevidnimi rokami v hladno, težko zemljo.

Da, umrli bomo!

Boc se je naslonil na rušo, požgano od sinočne slane, in vprl oči predse v nasip nakopane prsti in kopico izruvanega grmovja, molečega od prsti rjave korenine v zrak. Veter je pihal in sušil

sprijeto prst na prevrnjenih koreninah, da je še bolj bledela, pokala in tuintam odpadala . . . Iz razrite zemlje so štrleli odsekani ostanki korenin proti nagnjenemu maklenu, ki je še iskal opore okrog peščenega kamenja po plitvi zemlji.

Boc je gledal maklen, ki se je nagibal v vetru, kakor da bi mu odmajeval.

»Koliko mi da opraviti to klekasto drevesce! Dušo bom pustil pri njem. Tri ure me že krivi . . .« Tako je mislil starec, in izpod osehlih trepalnic mu je šel pogled na zvonik cerkve sv. Križa, ki se je videl tako blizu, kakor da bi bil precej za gozdičem. V zvoniku je ura bila pet.

»Kristus Nazarenski . . . Kristus Nazarenski . . .« je mrmral starec venomer, ne da bi natanko vedel, zakaj. Ali storilo se mu je naenkrat tako milo in težko, kakor da bi mu bil kamen legel na prsi.

Anton Boc je bil koščak, visok, malce upognjen, sivih las in obrvi, visečih s spodnjim, nagubanim robom na oči, ki so skozi tenko, vodeno mrenico zrle še dovolj zastavno v svet. Lica so mu bila vdrta, in njih globoko zažete gube so se skoraj razločno povešale proti bradi, ki je postajala od dne do dne manjša in bolj upognjena.

»Kristus Nazarenski . . . umrli bom!«

Da, umrli!

In pri tem se je spomnil svoje žene Neže. Tudi ona je umrla. In kako jo je posušila smrt!

Neža je bila močna, pogumna ženska. Svet bi bila prevrnila. Do štiridesetega leta ni imela dekle pri hiši. Ali kako je znala ona stopiti! Stop, stop, stop! pokoncu! . . . Na travniku so imeli kosce, na njivah žanjice, v svinjaku so krulili štirje rilci, in v hiši se je zibal mali Miklav. Ona pa je bila pavsod. Na mlake je šla kazat koscem mejo — ona je zmerom bolje znala za mejo nego on — z nalomljenimi vejami je hitela od enega konca do drugega in obtikala mejo. Pri tem je glasno odgovarjala na drzne opazke koscev. Nobene jim ni ostala dolžna. Od koscev je vihrala k žanjicam, prizadevajoč si stopati tako, da ji je krilo lepo padalo. Kosci so namreč gledali za njo. Na njivi je po jamiču grede smukala ljuljko in lomila trde kokaljeve glave. Prišedši k žanjicam, je hvalila njih speh, hitela odlagat beli predpasnik in krepkeje podvezavat modro krilo, da so se ji videli nizki šolni in rdeče nogavice na močnih mečah. In precej je prišlo novo življenje v žanjice. Nobena ni hotela zaostati.

Kakor bi kosil, so se izpodmikale postati. Zraven pa ni nikoli molčala čez deset njiv so slišali njen smeh.

Sredi največjega vihranja pa se je naenkrat vzravkala:

»Za božji čas, prehitro bomo požele našo uboščino. Ženske, počasi žanjitel!« je dejala, privezujoč si zopet predpasnik. Ali sedaj se že ni dalo počasi žeti. Kakor bi bila njena kri prešinila vse žanjice. Delo je bilo prišlo v tek, udje so se bili razmajali, iz vseh lic je žarela neka neznana spešnost; srpje so škripali, in klasje se je šelesteč ulegalo v naročaje.

Gospodinja pa je hitela domov.

Gori na rebri se je videla, na ozki stezi med žitom so se belili njeni rokavi, dokler ni izginila za drevje, ki je raslo ob zelniku.

V zelniku si je zadela na glavo košaro pese in zelnega perja, katero je bil nabral zjutraj pastir, pasoč na zelnikovem omejkju živino. Košara je stala v senci krivega oreha, ovelo pesno perje je viselo čez rob posode in se na temno izpreminjalo v solnčnih žarkih, ki so prodirali skozi orehovo vejevje. Kmetica si je zataknila na voglu za pasni trak, iztegnila krepke roke in dvignila težko košaro. V obraz ji je udarila kri, žile na vratu so se ji napele, vsa postava se je stresla in se nagnila močno nazaj.

Pred vežo je s silnim lopom vsula prasičjo jed iz košare. In na ta lop je oživel vse po dvorišču. Prasiči so pričeli kruliti, stari na debelo vmes, mladi s cvilečimi glasovi. Kokoši so se kobacale iz prahu, maček se je spustil s svisli, pes je prilezel iz svoje kolibe, rožljaje z verigo, mladi dečko, pastir, je prišel izza drvarnice.

»Zakaj pa nisi pri otroku?«

»Saj spi.«

»Ni nič jokal?«

»Še oglasil se ni.«

»Ali si zakuril?«

»Sem.«

»Pa menda ne s poleni?«

»Nak, s smrekovci.«

»Kako si pa napasel?«

»Dobro, samo to nič od junice —«

»Hitro vrzi volom še malo v jasli, potlej pa pripravi voz, pojdeš po rž.«

Gospodinja je bila v tem stopila v vežo. Pod okajenim stropom je stal oblaček dima, ki se je počasi motal pod prečnikom, objemal,

kap in se trgal po strehi. V peči je gorela in pokala suha smrekovina, kropje so vreli, in kipeli čez žrjavico.

Skoro je bilo pristavljeno kosilo. Precej ji je bil pristoril pastir a veliko jo je stalo, predno mu je toliko vtepla v glavo.

Ko je pri sv. Križu zazvonilo poldne, se je na pregrnjeni mizi že kadilo zelje s fižolom v velikanski skledi. Pred hišo so se zbirali kosci in se glasno šalili z žanjicami; gospodinja je kosala svinjino na velikem, zrezanem lesenem krožniku.

On pa je bil med tem že izpregel vole in zapeljal voz rži pod kozolec. Ah, kakšna rž je bila to! Klasje težko kot pesek in polno kot brinje! Ej, takrat je živela v njem moč, vesela življenska sila. Cel voz bi bil dvignil na pleča! . . .

In zdaj je bila jesen, pozno popoldne . . .

Doli pod potom je ležala njegova velika njiva. Kako je ljubil on to dolgo, široko njivo! Delati na tej nepregledni plohi je bila slast. — In videl je sam sebe v duhu. V sveže, vlažno, megleno pomladnje jutro je pognal naprežene vole. Na vozu je ropotalo poljsko orodje. Na vrhu se je svetil lemež v odsvitu vzhodnega neba. Poleg drevesa je omahoval oprtni koš s suho deteljo in krajcem kruha, zavitega v belem namiznem prtiču. Hlapček je še dremal na vozu, stiskal roke v žep in se ključil od mraza. Po visoki seči ob straneh globoke poljske poti se je pretegovala in zgrinjala megla. Nad goro se je svetilo nebo v velikanskem polkrogu. Kolesa so ropotala, osi so tolkle ob pesta, škripali so jarmi. Silni voli pa so stopali z močnimi nogami ob ilovnati pot, da se jim je sprijemal na širokih parkljih od rose ovolgli prah in zopet odpadal v stlačenih prstenih zaplatah.

In cel dan, dva dni je udeleval njivo. Sto in stokrat jo je premeril, vsako troho gnoja je podoral, vsako grudo razbil. Izgubil bi se bil na tej njivi.

In zdaj je bila jesen, pozno popoldne . . .

Pred starcem se je dvigal kupček nasute peščene prsti, in maklen mu je odmajeval s hrapavim deblom in nerodnimi, krevljastimi vejami. Bocu so lezle roke k zemlji, od prsti umazana dlan se mu je gubančila, prstje kakor da bi mu rasli pod ohlapno kožo, vidno so se črtale v njih kosti, tako drobne, pa tako težke. Še malo in konci prstov so se morali dotakniti zemlje. Cela postava je lezla navpik.

Ah, kje je njegova moč!

In strastno je poželel, da bi še enkrat oral na veliki njivi v hladnem pomladnjem jutru, ko cela zemlja puhti sreče in se solnčni

žarki odbijajo celo na sveže obrnjenih brazdah. Ah, z rokami bi jih preobračal te brazde, nosil bi jih na hrbtu, drobil jih s prsti. Zaril bi se v zemljo!

On je ljubil zemljo.

In njegova hiša je stala na zemlji, globoki, široki in bogati. Pri tem pa ga je zapekla misel, da mladi svet ne ljubi več zemlje, te mile, pokorne, hvaležne zemljice . . . In ne da bi hotel kdaj, mu je vstal pred očmi sin Miklav: visok, slok, skoro pretenak, kratko ostrizene okrogle glave, žarečih oči, mladih brčic — in v mušlinasti srajci z ovratnikom in zavratnico!

»Z zemljo ni nič kot ubijanje, otepanje in vlaka. Kar se v blatu pridela, se v slabem sne. Toliko da ima človek za sproti. Doma ni nič. Dandanes se zasluži samo na Koroškem ali pa v Ameriki.«

Starec je naenkrat oživel, kite so mu vstale pod kožo, ustnice so se mu potegnile v prazna usta, in trepetajoča brada je postala še manjša. Z obupnim strahom se je ozrl okrog sebe. Veter se je krepil, na izruvanem grmu je trepetal osamljen listek, v vresju je čivkala zaostala selilka. Sam ni vedel, kdaj sta mu zaigrali v očeh dve solzi, ali čutil ju je. Zadnje solnce se je lovilo na njegovih mokrih očesnih vejicah. — A kmalu je resignirano pomajal z glavo in se pričel ozirati po rovnici.

V duhu se mu je ponovila najhujša katastrofa, ki ga je bila postarala najmanj za deset let. V poslednjem letu je bil izgubil sina in ženo. Sina je bil oženil na dom, a sin ni ljubil zemljišča. Pred Pustom je bil odšel v Ameriko za denarjem. Za Veliko Mašo pa je prišlo pismo, da ga je v jami podsulo. Ko je mati to zvedela, je precej na sv. Roka dan legla in ni več vstala. Na sv. Uršule dan so jo pokopali na desno stran pokopališča pri sv. Križu.

Boc je vedno živel s tem občutjem, a premišljevatí tega ni mogel in smel. Zdelo se mu je, da so vse to nadležne, neprestane sanje, in upal je, da pride dan, ko se mu vse to razjasni in razveže. Vsak dan je čakal rešitve.

Tudi sedaj se je hotel raztresti. Pobral je rovnico, da bi izpodkopal nagnjeni maklen. A vsi udje so ga zboleli. Mislil je, da mu bodo odpadle roke. Postalo mu je slabo in črno se mu je storilo pred očmi. V želodcu je čutil slabosti. Opoldne je jedel samo zelje, fižol je bil pretrd. Žgancev pa ni mogel čakati, ker je bila mlada šele krompir nalupila zanje.

Pri sv. Križu je udarila tri četrti na šest. Iz hrastove dobrane je vlekla vlaga. Solnce je bilo zašlo, in oblaki pepelnatih, mrzlih meglâ so se snovali iz gorskih jarkov.

Boc se je spomnil, da bi ga morebiti kozarček žganja podprl. Potipal se je v žep. Mošnjo je imel pri sebi.

V samotno krčmo na Brinju ni bilo daleč.

*

V krčmi sta sedela mešetar Jamar in sodni sluga Bobek, ko je stopil Boc v nizko izbo z ohlapnimi vrati, nizkim stropom in malimi okni.

»Halo, Bočev oča!« je zakričal prvi s svojim semanjim glasom mešetar in poskočil na vegasti klopi.

»Saj res, gospod Anton Boc,« je zapiskal v nenaravnem tonu sodni sluga, se po vojaško vzravnaval ter ponudil staremu kmetu od daleč roko.

Boc je kakor v zadregi obstal pri vratih in izpod širokega klobuka gledal po izbi, kam bi sedel. Nato je pristopil k peči in odrinil s klopi žensko krilo, ki je bilo padlo s sklepa, da bi sedel. S težavo se je smehljal, in spodnja ustnica mu je silila čez prazno čeljust v usta.

»Bočevega očeta pa nisem videl, kar so me bili ogoljufali za tisto sivko, ki je bila obljubila večno jalovstvo, ha-ha« se je hahljal debeli mešetar. Boc pa se je le nasmihal in pobiral koruzna zrna, ki so ležala raztresena po klopi.

Bobek se je, videvši, da stari kmet ne vidi njegove ponujene desnice, jel bližati Bocu.

»Živio, gospod Boc, živio, gospod Boc,« je vlekel skozi zobe in nos, izgovarjaje zlasti »gospod« kar najbolj poudarjeno in prisiljeno.

»Ni treba, jaz bom kar tukaj pri peči, ni treba,« se je branil Boc, misleč, da ga hoče Bobek peljati k mizi. Bobek je za spoznanje zardel, ker kmet ni razumel njegove vljudnosti.

»Da, pri peči je prijetno, jako prijetno!« je dejal Bobek nato in sedel v mali zadregi zraven Boca, ki se mu je spoštljivo umaknil. Klop je bila visoka, Bobek pa majhen. Zato ni mogel z nogami doseči poda. Z nerodno ukrivljenim životom in pod klop podvitimi nogami se je s težavo udržal na klopi v neprijetnem in nenaravnem položaju.

»Da bi vama rogovi zrasli! Lej ju: k peči se stiskata! Bog nas varuj in sveti Anton, ki je varuh take živine! He-he, peč je za otroke, možje pa se grejejo s tako-le kapljico, lejte, Bočev oča! No pa pojdite pit, če sem vam bil prav preplačal tisti jalovi rep.« Mešetar je vzdignil steklenico, a videvši, da je prazna, je zavpil na vse hri-pavo grlo:

»Marjeta, Marjeta!«

To priliko je porabil Bobek, da se je oprostil neugodnega položaja na klopi. Potekel je z malimi koraki do mize in prinesel svojo pijačo Bocu:

»Pa mojega pokusite, moj je boljši!«

Kmet je malo srebnil in pokimal. Pri tem je zamižal z očmi; videlo se mu je, da ga zelo peče slaba pijača.

»Vi ga niste vajeni, gospod Boc. Tako-le ga morate, vidite,« Bobek je vrgel glavo v zatilnik in izpraznil steklenico na en dušek. Po napetem vratu so bežali veliki požirki.

»Marjeta, oj, Marjeta!« se je vnovič zadržal mešetar.

Na peči je nekaj zašumelo. V zapeček je smuknilo desetletno dekletce, umazanih, bosih nog in razkuštranih las.

»Hej, ti deklina, kako ti je ime? Pokliči no mater v hišo. Reci, da so jo prišli bogati Bočev boter snubit.«

Boc se je po sili nasmehnil in pričel otepati prah in pleve, katere je bila pometla deklica s svojim krilom s peči, ko je skočila na klop. Ko se je zopet vsedel, mu je Bobek pobiral z okrajcev na klobuku koruzno in ovseno zrnje, ki se je bilo tudi usulo za otrokom s peči.

Skoro potem je vstopila krčmarica, krepka, kitasta ženska, še dosti lepega trdega obraza in izraznih oči. Odvezovala si je izpodvezano krilo in zakrivala močne, voglate noge, ki so se videle skoro do pod kolen, ko je stopila v izbo.

»Jej, jej, Bočev stric! Kam se mora pa to zapisati!« se je zavzemala, otresajoč si s krila letošnje bukovo listje.

»Z ogljem na zaslon!« je svetoval mešetar.

»He, he, s kredo na papir,« je dostavljal Bobek.

»Na peč vas bomo deli, na peč, Bočev stric,« se je nasmejala krčmarica.

»No, saj bi se ravno ne branil,« je dejal Boc, pritrjujoč z glavo.

»To je pa res lepo, stric Boc, da me tudi vi enkrat obiščete,« je rekla krčmarica, prinesla stolček in ga podstavila kmetu pod noge. Nato je sedla k njemu na klop in položila svoje delavne roke

na voglata kolena. »Jaz sem zmerom mislila, kako je to, da Bočevih nikoli ni k nam. Saj jim mora biti dolgčas zmerom doma. Pa sem rekla, da so kaj hudi, 'ali kali? Moj Bog, oča nebeški, jaz si nisem v svesti, da bi se vam bila kdaj zamerila, ne vam, ne vaši rajnici, Bog daj večni mir in . . .«

»Marjeta!« je zavpil iznova mešetar in poskočil, da je zaškripala stara klop in se je usulo izpod nje za polno prgišče ometa. »Ti babnica! Smrekov vršiček ti pojdem sklatit izpod kapa. Tako vpijem, da sem že dušo pustil, pa mi ne prineseš kapljice pijače, da bi jo spet privezal.«

»Oh, Bog nas obvaruj, saj voda ne gori!«

»Prav res, tvoja žgana voda ne gori, če bi jo v plavž zлил.«

»He, he, he, si slišala Marjetka, he, he.« Bobek se je smejal, da se mu je krivilo telesce. Golomišil je semtertja po izbi.

»Bog se usmili, toliko bi že lahko počakali, da izpregovorim z Bočevim stricem par besed. Že sama ne vem, od kdaj jih ni bilo k nam,« se je opravičevala krčmarica, nalivaje pri plesnivi omarici pijačo prejšnjima pivcema in novodošlemu Bocu.

»Zastran mene Boca lahko še nocoj tako prelataš, da vaju v nedeljo gospod fajmošter po pridigi vržejo enkrat za trikrat z lece.«

Marjeta ni slišala mešetarjeve šale, ker ji je vprav v tistem hipu pravil Bobek nekaj na uho. »Vi ste strašno poredni, gospod Bobek,« ga je karala napol glasno in ga odrivala od sebe. Boc pa je rekel Jamarju:

»Veš, ljubi moj Jamar, za take muhe sem pa jaz vendar že prestar.«

»No, to se tako reče,« se je smejal mešetar.

»Ja, ja,« je kimal Boc in stresal nabrano koruzno zrnje z ene dlani v drugo.

Krčmarica je postavila mešetarju in Bobku pijačo na mizo, Bocu jo je prinesla k peči na klop ter zopet usedla zraven njega.

»Res, kako je to, da ste se vendar enkrat oglasili pri meni, stric Boc?« je nadaljevala potlej pogovor s starim kmetom, otepaje s temnorožastega krila listje, ki se ga je še držalo na robu.

»Sam ne vem. Tam-le pod bregom se ubijam z grmičjem; pravim, senožet bi bil, ko bi se malo pospravilo tiste trnjeve koše. Pa mi ne gre več od rok; sam ne vem, ob vso moč sem.«

Pri tem je zopet začutil prejšnjo slabost. Posegel je po steklenici in parkrat krepko potegnil, pogumno, kakor se pije slabo zdravilo.

»Kaj pa se vam je treba ubijati, stric? Počivali bi in uživali. Vaše delo je storjeno,« je rekla Marjeta s prisiljenim sočutjem.

»Moram gibati, drugače bi umrl.«

»Bočeva kri!« se je oglasil mešetar. »Vi, Boc, vi boste še v grobu brcali, kaj ne?«

»He, he, he,« se je smejal Bobek.

Boc pa je resno pristavil:

»Tam bo vsega konec.«

Za trenotek je nastal molk. Po izbi je zabrenčala pozna jesenska muha in se zaletela preko Bočeve glave v gorke pečni kot. Na peči so počile deske, okolo svetiljke je kolovratila veščica . . . Občutje zatajenega kmetiškega truda in minutnega pozabljenja je za hip zavladalo po izbi. Mešetar se je nagnil k sodnemu slugi, potegnil ga k sebi in se ga oklenil okolo vratu. Nato je pričel z razklanim glasom, in Bobek mu je pokorno prikladal:

»O ja, kadar jaz umrl bom,
O ja, vinca več pil ne bom!
O ja, den'te me v črni grob,
O — ja, glažek na grob!«

Za prvo pesmijo sta pričela drugo in z ravno isto neubranostjo tretjo. Krčmarica je šla pristavljat krop za večerjo in določiti polen v peč. V špranji pri peči se je zasvetlikal plamen. Boc se je odmaknil, da bi se ne zažgal. Po izbi je smrdelo po dimu in smrekovi smoli.

Na okna je plal veter, iz veže so se slišali koraki krčmarice, v peči je pokalo, cvililo in žvižgalo. Vsi ti in drugi glasovi so se mešali v zategnjeno petje obeh pivcev in mu podajali neko polnoto, obloženost, ki je delovala uspavajoče.

Takisto je morebiti delovalo žganje, ki je izgubljalo v starčevih ustih vedno bolj svojo prvotno grenkobo in zoprnost. Ah, skoro mu je bilo odleglo! . . . Gorki občutki so mu objeli vse telo, v glavi mu je bilo hkratu lahko in prijetno. Začutil je nove utripe. Kri mu je zakrožila po vsem životu, in v želodcu ni bilo nobene slabosti več. Na steni so živejše gledale iz teme različne podobe v kričečih bojah: starec na neki reklamni podobi s tako smejočimi se očmi, in majhnimi kakor grah, brez zob, belih las kakor sneg, s kozarcem v roki . . . vesel kakor otrok . . . poskočen kakor jelen. Hej, hej! Vse je oživel v poltemni sobi.

»O ja, pa zmeraj vesel, vesel . . .«

sta že v drugo ponavljala Jamar in Bobek. »Zmeraj vesel, zmeraj vesel...« je pričelo brenčati Bocu po glavi. Tako se mu je zdelo, kakor da bi ga nekaj zibalo, ujčkaló . . . tako dobrodejno gorko, mehko mu je bilo, kakor da bi ga kdo nevidno božal s škrlatom.

Vstal je in se približal onima. Gledal ju je in se neprenehoma smehljaj, verno in z zanimanjem. In ko sta za hip prenehala, je rekel:

»Kako znata! Dajta ono: »Solnce nam sije . . .« Poskusil je zapeti sam, a glas mu je bil votel, plehek. Nato je pristavil:» Dajta jo no, tisto zdravico!«

»Veste Boc, zdravice gredo pa samo na polne kozarce,« je rekel mešetar in poveznil svojo prazno merico na mizo.

Boc je vstal in prinesel svojo od peči. Držal jo je proti luči, da bi videl, koliko je še v njej. Pa bila je prazna. Bobku se je zasvetil obraz.

»Stric Boc, dajte jo brž napolniti. V praznih steklenicah ima dolgčas mlade,« pri teh besedah je sunil mešetarja od strani.

»Le pokličite, le,« je pritrjeval Jamar.

»Če bosta zapela ono: »Solnce nam sije . . .?«

»Kakor slavca!«

»Marjeta, pijače!«

Tako čudno se je razdal starčev glas po izbi. Dekletce je vnovič skočilo s peči in vnovič potegnilo za seboj koruzo in oves, ki sta se sušila na peči. Posamezno zrnje se je točilo po tleh. Koruzno se je trkljalo prav do mize.

Krčmarica je natočila vsem trem na Bočev račun. Zraven se je pomenljivo nasmejala sodnemu slugi. Ta je postal za njo in ji med potjo nekaj pravil. Boc pa je boječe iztegnil za njim roko, kakor da bi ga hotel pridržati:

»Ne bosta zapela: »Solnce nam sije . . .?«

»Seveda, seveda, gospod Boc!«

In iznova sta se sprijela z mešetarjem in začela vleči Bočevo zdravico v dolgih kadencah. Vmes pa sta pridno pila in silila Boca, da je trkal z njima.

Naposled je pričel tudi Boc vmes brenčati.

Krčmarica je bila med tem skuhala večerjo in povečerjala s hčerko pri peči. Vmes se je glasno šalila in od časa do časa sama začela kakšno pesem. Pela je z visokim, kričečim glasom.

Za nekaj časa je prisedla k mizi. Venomer je hvalila Boca, zraven je pomežikovala Bobku, ki je vtikal med njene sladke besede

svoje neslane šale. Mešetar se je naslanjal na polico pri oknu in vedno redkeje ponavljal svoj:

»O — já, o, já —«

Deklica z bosimi, umazanimi nogami je stala že nekaj časa za materinim hrbtom in jo silila, da bi ji odgrnila posteljo. Krčmarica jo je osorno zavračala. Ko se je pričel otrok naposled cmeriti, je vendar vstala in od postelje končala svoj pričeti govor. Za njo je povzel zopet Bobek besedo:

»Veste, od kdaj sem se vas zapomnil, gospod Boc? . . . Saj se še spomnite, ko ste pri c. kr. notarju delali ženitovansko pismo za svojega sina. Čakajte, kako se je pisala nevesta? Agata, Agata — Lesar! Pa recite, da ne vem. — Kako ste se odrezali takrat: — Gospod notar, kot pa hočem imeti dober. — Oča Boc, na peči bo najgorkejše, se je šalil gospod notar. — Dobro gospod notar, prostor na peči si tudi izgovarjam. — Seveda, seveda. — Pa tudi pot do peči. — Ha, ha, kot in pot! Nàk, Anton, tega pa nisem vedel, da se vi tako razumete na take stvari. — Pot mi lahko zabranita, če si ga ne izgovorim. — Ha, ha! Gospod notar se ni mogel nasmejati na stolu, ampak je vstal in se šel smejat na sredo pisarne. Tam je imel več prostora, ker je naslanjač postajal za gospoda notarja že preozek. Res, gospod Boc, takrat ste se dobro držali, he, he,« je končal Bobek v visokem smehu svojo povest.

A Boc se že ni več smejal. Svetli obraz starčkov se je gubal bolj in bolj. Črez čelo so se mu ulegle dolge, globoke črte. Trepalnice so se začele gibati hitreje, in vdrte oči so se napolnile s solzami, ki so zasijale v luči. Ves je bil zlezel pod mizo. Toliko, da se mu ni brada dotikala miznega roba. — Pričel si je pomagati navzgor. Bobek mu je priskočil.

»Domov pojdem,« je rekel potihem, »Mlada je skuhala večerjo . . . menda ne bom . . . pozen.«

Poskusil je vstati, pa ni mogel, omahnil je na stol nazaj.

Bobek je pogledal krčmarico, ki je stala ob postelji. »Nikar ne hodite še,« mu je rekla tiho, bolj z očmi nego z besedami.

»Gospod Boc, nič ne boste pozni. Še par minut počakajte, in potlej vas jaz spremim prav pod vas. A eno merico bova še pila, kaj ne? Vsak polovico bova plačala, kaj ne?«

Boc je počasi pritrdil in iskal mošnje po žepu. Ko jo je našel, jo je položil na mizo in dalje pritrjeval z nerazumljivimi besedami.

»To bo poprejšnje, kar smo že popili,« je rekel, kažoč mu nekaj novcev na dlani. »Ná, Marjeta!« Krčmarica je vzela denar in šla k plesnivi omarici natakat novo mero.

»To pa bo za novo. Vidite, vsak pol... Marjeta, še eno mero... vsak pol z gospodom Bocem . . .« V tem je zapazila bdeča deklica s postelje, da je sodni sluga pod miznim robom vzел iz Bočeve mošnje denar in ga pokazal Bocu: »Vidite, to je moja polovica.« Boc je pritrjeval. Nato je na mizi vnovič vzел iz mošnje in vnovič pokazal novce Bocu: »To pa je vaša polovica.« Svoje denarnice ni bil niti iz žepa vzел. Ko je deklica videla, da Boc nič ne vidi, ampak neprenehoma pritrjuje, se je sklonila v postelji pokoncu in zavpila:

»Mati, obakrat so vzeli iz stričeve mošnje!«

Krčmarica je pristopila k postelji, položila otroka v posteljo in mu zapretila: »Molči! Saj ni res!«

»Je, je . . .« je trdilo dekletce, dokler ji ni mati zatisnila ust. Nato se je začulo zadrževano ihtenje.

Mešetar Jamar je na dolgo smrčal, ko je odpeljal Bobek za podpazduho Boca iz krčme.

»Nič se ne bojte, gospod Boc, prav varno bova prišla domov, prav varno. Le brez skrbi stopajte, tam-le se že vidi dom . . .« se je še dolgo slišalo govorjenje Bobkovo po globeli, skoro pa je utihnilo v šumenju potočka, ki se je lovil okrog kamenja, nanesenega in spranega od hudournikov . . .

*

Celo pokrajino je osvetljevala luna kakor skozi redko, iz finih meglenih nitk stkano sito. Njena svetloba je bila na ravnem polju sinje blede, pod gozdi v vlažni ravnini pa se je prelivala v vijoličasto.

Pri podrtem hrastu za vaškimi vrtmi se je vzdramil stari Boc. Posegel je z rokami okrog sebe, in zašumelo je zvito, zmrzlo hrastovo listje; ostro ivje ga je zazeblo v prste in dlan. Vzdignil se je na kolena in pogledal okrog: pod rebrijo je šumel potok, dolge megle so se vlekle ob njem, v daljavi se je belila cesta z visokimi jagnedi, v ozadju preko njiv in travnikov so se črnele prve trške hiše.

Boc se je spomnil, da ga je pred nekolikim časom do tod nekje spremil Bobek. Dalje je hotel sam iti, pa ni prišel niti za streljaj daleč. Obenem ga je zbolela težka glava. Zeblo ga je. Zavil se je v debelo, raskavo suktnjo in odšel počasi proti vasi. Ves se je tresel. V hladno, blede noč so se čuli njegovi počasni koraki, in njegova nestalna postava se je majala po ilovnati poti navzgor,

dokler se ni skrila v senco visokih hrastov, ki so stali pred vasjo, stražeč jo in zroč črez dimasta selska slemena.

Bocu je bilo hudo, ko je pomislil, kako bo spravil snaho pokoncu. Kaj poreče? Še svoje rajnice bi se ne bil tako bal. Ali kdaj pa je prihajal tako pozno domov? Nikoli. Čutil se je krivega.

»Kristus Nazarenski,« je zamrmral tiho in s povešeno glavo in trudnimi koraki drsal proti hiši.

V izbi je gorela oljnata svetilka. Ohripel otročji jok je prihajal iz hiše.

Prišla mu je odpirat snaha, visoka, močna in tolsta ženska v starem luknjastem krilu. Ko je Boc počasi prestopal prag in lovil kljuko pri vratih, je ona neljubo mrmrala. Starec ji je hotel vse po pravici povedati, pa ni mogel spraviti besede iz grla. Sedel je za peč in globoko vzdihnil. Snaha je hodila s širokimi, umazanimi nogami po umazanem podu z otrokom na rokah. Lase je imela zavezane v zmečkano ruto, vendar so ji posamezni prameni silili izpod nje na nenavadno gladki in beli vrat. Po prsih je bila razpeta. Otrok se je začel tešiti, le zdajpazdaj je še poredkoma zavekal. Kmalu je utihnil popolnoma. Mlada mati ga je položila v zibelko, ga povezala z rdečim trakom in ga pričela po malem zibati.

Po izbi je dišalo po prestani jedi. Olje v svetiljki je pokalo in razširjalo smrad in dim. Žalostna praznosta je vejala s prašnih polic za mleko, z gole, orjavele peči, obvešene s pleniciami, in z osutih grmičev žeravca ob vlažnih, mrzlih stenah.

Snaha je ustavila zibelko, rahlo odgrnila pokrivalo in, zapazivši, da dete spi, je prenesla zibelko oprezno k svoji postelji. Ne da bi pogledala tasta, mu je rekla, le za spoznanje otvorivši polne, rdeče ustnice:

»Na mizi je ričet in kašnato zelje.«

In starec se je takoj pokorno vzdignil in šel k debeli javorovi mizi. V sredi sobe je postal in vprašal:

»Kaj si še rekla, Agata?« Snaha je bila še nekaj pristavila, kar je bil starec preslišal.

»Pravim, da je vse prestano . . . že od šeste ure stoji, celih pet ur . . .« Nato je dejala še nekaj, a postelja, na katero se je zopet vlegla s svojim silnim mladim životom, je zaškripala, in tast ni slišal njenih besed.

Med tem je bil Boc odgrnil zamokli prt z dveh cinastih skled. V prvi je bil ričet samo pri kraju malo načet. Trda, rjava skorja

se je bila naredila črezenj. Iz nje so štrleli posamezni debeli fižoli. Načeta plast je bila sivopolzka in jako neokusna.

Starec je zajel enkrat, a jed je bila tako mrzla, da ga je za-
zebalo v brezzobe čeljusti.

»Ne morem,« je rekel kakor sam zase in odložil žlico.

»Jaz pa pomagati ne morem,« je rekla sinaha mrzlo. »Prej bi
bili prišli.«

»Ko bi bila dela sklede vsaj na peč.«

»Kdo je vedel, da vas ne bo celo večnost?«

»Mlun . . . res je . . . sam ne vem, že dolgo nisem tako dolgo
izostal.« Starec si je bil podprl glavo z obema rokama ob mizo. Njegov glas je bil slaboten in ponižen. Na snaho je deloval na-
sprotno, kakor bi človek pričakoval. Ona je pač videla pred seboj
svoje nadloge, samo svoje križe in težave.

»Kaj mislite, da je meni dobro?« je rekla z nižjim glasom in
se obrnila na poležani postelji. Tast je molčal.

»Saj si še skuhati ne utegnem,« je nadaljevala v istem tonu.
»Vsa hiša je na mojih plečih. Povsod bodi sama, zdaj tu, zdaj tam,
povsod. Ta ponočna sova od deklice se z mrakom izgubi izpod hišne
strehe, hudoba vedi, kam. Pestunja je šla raje domov v bajto stradat,
kakor da bi delala, hlapec je pa tako tesan drenovec, da si celo
popoldne ne more natlačiti pipe. Ti pa bodi v hlevu, pri prasičih,
v kuhinji, pri otroku — povsod. Trpi in vleci kot grešna duša! Sam
Bog, oča nebeški me reši iz teh vic!«

»Hudo je, hudo, ker nima kdo prijete za delo. Jaz sem tako ob
moč . . .« je pristavil starec, in težka glava mu je vedno bolj lezla
navzdol.

»Gorje mu, kdor na tako pride, kakor sem jaz.«

Boc je vzdignil glavo.

»Veš kaj, Agata, ko pa ni nihče čez Boga. Jaz mislim, da ni
nihče . . .«

»Kaj pa mi je bilo treba priti na to pokalájo! Zemlja, zemlja
. . . kaj če mi zemlja, ko je ne morem jesti.«

Staremu Bocu je postalo hudo. Vselej ga je v srce zbolelo,
kadar je slišal, da mladina tako govori. Nič ni dejal nato, ampak
vnovič se je prijel za glavo, ki mu jo je hotelo raznesti. Olnata
svetiljka je še komaj brlela, dim in smrad po olju je postajal nez-
nos. Vrhutega so se parile na peči plenice.

»Kaj mi je bilo treba, kaj mi je bilo treba! . . .« je ponavljala mlada ženska pikro. »Zemlja, zemlja . . . pa skoraj ne bo kaj za v lonec,« je poudarjala, kakor da bi hotela tasta nalašč dražiti.

Starec je vstal od mize in drhteče dejal:

»Veš kaj, Agata, pa bi mu ne bila pustila v Ameriko. Jaz nisem nikamor hodil po svetu, pa sva živela z rajnico leto in dan . . .«

. . . v cunjah, kaj pak, v cunjah, kaj ne.« Snaha se je trdo vzpela na postelji, iztegnila polne roke, od katerih sta visela natrgana srajčna rokava.

»Tako-le kakor ciganka, tako-le,« je kazala in praskala izredčeno blago dalje. Potem je odrinila v kot odejo in pokazala na ponočnem krilu dolgo špranjo, skušaje z drugo roko prikriti razgaljeno koleno.

Starcu je bilo hudo.

»Midva . . .« je hotel nekaj reči, a snaha mu ni pustila.

»Saj vem, da so s prsti kazali za vama. Ves svet se še sedaj smeje —«

»Poslušaj, ti —«

»Že poslušam; gluha bi morala biti, da bi ne slišala, toliko imajo ljudje govoriti.«

»Naj ljudje govorijo, kar hočejo, to je njih opravke. Nevoščljivi so, in drugega nič. Oni stradajo, pri nas pa nismo nikoli ničesar pogrešali. Rajnica pa ni hodila nikoli raztrgana. Pošila pa si je rada raztrgano opravo. Za pred peč in v slabem vremenu, za na polje je tudi starina dobra. Ti pa misliš . . .«

»Kaj mislim, kaj mislim?«

Tast je požrl besedo, ki mu je bila na jeziku.

»Le recite, le recite, saj ne bom prvič slišala. Povsod ste me že raznesli, da nočem tako rabotati, kakor so mati. Seveda, po gnoju naj bi gazila kakor svinja do kolen; po blatu naj bi se valjala . . . treba mi je. Jaz nisem prišla iz raztrgane bajte in ne iz cunj.«

Starcu so vzplamtele vdrte oči. Visoko je vzdignil tresočo se glavo. Po vsem životu je trepetal.

»To te, to je . . . zemlja ti je blato, blato. Zato pa boš . . . boš na postelji zgnila kakor klada.«

Mlada ženska je glasno zavpila in pokrila z obema rokama obraz. Debele solze so ji izstopile med prsti ter se točile po golih komolcih navzdol. »Zato, ker . . . eh . . . ceļ dan . . . eh, eh . . . na nogah . . . eh, eh, po noči ne zatisnem očesa . . . eh, eh, eh . . .« se je razločilo iz njenega glasnega joku.

V tem se je zbudil otrok in s kričanjem napolnil izbo. Začel je razrivati povezek, in v resnici se mu je posrečilo izpuliti ročko izpod odeje. Ruta, s katero je imel pokrit obraz, je padla pod zibelko, in oči so se pričele zalivati s solzami. Glasno ihtenje snahe se je počasi poleglo. S trdo rjuho si je obrisala obraz in še vedno ihteč stopila s postelje. Pokleknila je k zibeli in z jokajočim glasom jela tešiti dete. Ruta se ji je bila odvezala, in dve debeli, napol razpleteni kiti sta se ji spustili po tolstih plečih. Sprednji lasje so ji lepeli po sencih. V obraz je bila črez mero rdeča. Dete je kričalo huje in huje. Sklonila se je in ga hotela z dojenjem umiriti. A ni se dalo.

Boc je bil sedel zopet k mizi pod okrušeno ogledalo, okrog katerega je visel dolg molek s črnimi, zaprašenimi jagodami. Nekdaj so slednji večer molili nanj . . . Jeza je bila starca popustila. Nekaj ga je genilo v srcu. Občutil je nekako zavest krivde, in težko mu je postalo. Vstal je in, kakor da bi se sramoval, odšel iz izbe, pustivši snaho samo pri detetu, ki se je davilo v joku.

»Krivico sem ji storil,« je menil starec, stopajoč po temačni veži proti vratcem, držečim na dvorišče. V kuhinji toliko da ni padel črez stol s keblom vode. Začel se je ozi rati po kuhinji. Ta stol je imel vendar včasih svoje mesto! Mesec je svetil skozi zakajeno, ubito okno. Vse po kuhinji je bilo v neredu. In kakor v sanjah so se mu obnovili prizori, ko je še tod gospodinjala rajnica. Kako je bila vsaka reč na svojem mestu! Kuhalnice niso gledale iz loncev, polnih vode, žlice niso ležale po tleh, in zajemalke se ni prijemal zeleni volk. In precej mu je izginilo prejšnje čuvstvo, da bi bil delal krivico snahi. Spomnil se je, kako je umirala rajnica v mali vežni izbici, ki zmerom diši po plesnobi. Zopet je videl oni težki, krotki smeh.

»Jaz ji bom rekel, naj te pusti malo v svojo postelj.«

»Lepo te prosim, nikar. Morebiti bi mrmrala!« je branila rajnica s slabotnim glasom. »Njej se je tudi hudo premikati z otrokom.« Mučila se je dalje v zaduhli izbici.

In to je bila njegova žena!

Živo se je spomnil dalje, kako se je nosila snaha pokoncu. Le redko je pogledala za trenotek v zapuščeno izbico. In tu je umirala prejšnja hišna gospodinja, ki je celo življenje trpela na peščeni grudi, da je gladko pometla mesto, kamor se je usedla mlada. In zato ji ni niti zrahljala postelje v izbici, kjer je vse dišalo po plesnobi.

Bocu se je zdelo, da sliši zadušene vzdihne svoje žene, one, ki se vse življenje ni zbala niti enega truda, one, ki ni nikoli tožila . . .

In zopet je začutil prejšnjo mržnjo do tolstih udov, belega vratu in suknjenih šolničkov.

Vsi bomo umrli!

Pred zaslonom se je vzbudila suha, sajasta mačka in z mižečimi očmi in pretegujoč se vlekla svoj žalostni »miav!«

Na dvorišču je bilo nenavadno svetlo: deske v plotu so se daleč videle v mesečini, in drevje po vrtu se je kopalo v njej. V daljavi so šumeli jelovi gozdovi, za skednjem je šelestilo redko suho listje na hrastih.

To je čutil Boc nocoj teže nego kdaj poprej. Zdel se je sam sebi tuj in odveč. Vse je radovoljno trpelo nemarnost in zapuščenost: vozovi so kazali na prostem svoja oguljena rebra z leno nagnjenimi opleni in povešenimi lestvami, vrv se je mešala med trske in obrezke, sekira je rjavela ob tnalu, in pri kozolcu je molel zdevalni stol svoje dolge noge v višek.

Starcu je bilo težko in bolno.

Takrat se je po vasi razdal tek in začulo šumenje ženskega krila. V mesečini se je pojavila dekla, gologlava, z ruto v roki. Prisopihala je do ograje na dvorišču in hitela odpirat leso. Toliko da se je zmuznila na dvorišče, ko se je prikazal pred ograjo visok fant.

»Za vraga, ne bodi neumna, no! Slišiš!« je vikal s pritajenim glasom za dekletom, ki je za hip postalo in pogledalo nazaj in na razsvetljeno okno.

»Za božjo voljo, beži, ona čuje. Ne vidiš?«

»Vrag jo vzemi!« je zaklel fant. V izbi je zopet zajokalo dete.

»Prideš jutri k Bučkovim repo obrezovat? Urša!« je zaklical za deklo, ki je bila že zavila za hišni vogel.

Dekle se je ustrašilo glasnega klica, stopilo k zidu in pomolilo glavo izza vogla.

»Lepo te prosim, France, pojdi proč!«

»Jaz te vprašam, če prideš jutri zvečer k Bučkovim.«

»Pridem,« je reklo dekle in steklo k malim vratom.

»Jutri, da veš,« je poudaril fant in počasi odšel na vas. Črez nekaj minut je glasno zavriskal. Po čistem zraku je zadrgetal njegov glas in se nesel proti gori, kjer se je trgal, lovil in polagoma razgubljal. Dekla pa je bila previdno odprla vrata in tiho izginila v vežo, ne da bi bila zapazila Boca, oprtega na bruno pri kozolcu.

Starec je videl ta prizor. Zdaj mu je bilo že nad vso mero gnusno, zoprno in bolno. Umazana nevednost, nemarnost in lenoba je vstala iz vseh kotov. Več ni mogel spoznati hiše, v kateri je on

zrastel, delal in pustil vsa lepa leta svojega življenja. Vse se je bilo razpršilo kakor prah na jesenski cesti. Nič ni bilo več njegovega, vse je bilo tuje. In to tuje je bilo strašno. Boga ni bilo več na Bočevem domu. Vrag se je bil vgnezdil v hišo, in vse okolo je gnilo, hiralo in razširjalo strašen smrad. In zasmrdela mu je brleča svetiljka in sparjene plenice in postana jed . . .

Kako je bilo to prišlo? Oziral se je okrog.

Dolgi hrasti v meji so odpirali razgled na nočno nebo, polno ugasujočih zvezd, na črno, vlažno goro in na mehke, iztrebljene holme v bližini. Pod hrastovo dobrovo se je stiskala cerkev sv. Križa. Z dvorišča se je natančno videla. Bila je sneženo bela. Vse konture so se razločevale.

Bocu se je razsvetlila glava. Zašumelo je vse okrog. Spoznal je tako jasno, kakor še nikoli, nekaj, kar ga je težilo noč in dan: Tja je zanesena za večno njegova žena. Prav nič ni ostalo od nje v hiši. In njegov sin, kri njegove krvi, Bog ve, kje počiva. Nihče se več ne vrne . . .

»Kaj je še našega tu?«

»Podira se dom.«

»Vse se ruši.«

»Unaknite se, kamenje leti . . .«

Črez vrt je pripodil veter oblake dimaste megle. Celo dvorišče se je napolnilo z njimi.

»Jaz ne morem, pustite me,« je šepetal starček.

»Dajte mi miru!«

»Pokoja!«

In brez moči se je opotekal v hišo.

»Ti, Agata, kje imaš veliki nož?« je vprašal snaho, slonečo ob zibeli. Dete je bilo baš umolknilo in zatisnilo rdeče, gole trepalnice.

»Ah, sami si ga iščite! Otroka mi vzbudite« . . . je mrmrala snaha, vstala in kakor ne vede, kaj dela, posegla nad vrata po nož.

»Ko bi šli vsaj spat, celo noč kolovratite . . .«

»Sem daj, sem daj . . .« je šepetal starček in iztezal koščeno roko po nožu.

Tačas se je mlada ženska zavedela. Zagledala je izpremenjeni obraz tastov, in mraz jo je stresel.

»Jezus, Marija, nikarte!«

Potegnila je roko nazaj, skočila k vratom, odprla jih, odrinila zapah pri vežnih vratih in zdirjala bosa, gologlava, v tenkem po-

nočnem krilu na vas. Čutila ni peska in tudi ne vetra, ki se ji je vrgel nasproti. Proti sosеду je bežala.

Prišedši do okna, je silno potrkala na šipo.

V zapečku je sključen dremal starec. Po izbi se je videlo kakor po dnevu. Stržine so v velikih kupih ležale po podu. V rjuho zavil, je spal v njih vitrar v trdih delavniških hlačah in hodni srajci. Poraščene noge so mu bile zlezle na goli pod. Zraven so stali trdi črevlji, čreznje so visele umazane in prepotene obuvalnice. Na peči se je sušilo kup rešet. Za vrati so stale obeljene palice. Na klopi pri sprednjem oknu je bil kup nerazcepljenih viter.

V postelji sta spala na preprezani plevnici mladi gospodar in gospodinja. Pri starčevih nogah v zapečku je dremal maček.

Na trkanje mlade Bočevke so se vzdramili vsi trije moški. Starec je vprašal iz zapečka:

»Kdo je?«

»Jaz, boter. Za božjo voljo vas prosim . . . naši se hočejo zaklati.«

»Kaj je?« je vpraševal vitrar, izmotavši se iz stržin, z izbuljenimi, zaspanimi očmi.

Mladi gospodar je preplašeno pogledoval zdaj očeta, zdaj vitrarja, kakor bi hotel vprašati?

»Kje je ogenj?«

»Ah, nič ni,« je rekel starec počasi. »Mladi babnici se nekaj sanja. Kaj hoče staremu človeku? . . .«

»Jezus, Marija,« je ponavljala zunaj Bočevka. Veter se je zaganjal vanjo in ji ovijal tenko krilo okrog nog. V roki je še vedno tiščala nož. »Za božjo voljo, pojdite! Hitro, hitro!«

»I, kaj pa je?« Mladi gospodar je planil skozi vrata. Iz veže sta se začula dva koraka. Pri tisti priči je stal zunaj pri mladi Bočevki, ki je drgetaje in z veliko težavo spravila iz sebe par stavkov. Mladi mož je skočil v hišo.

»Šimon, obuj se hitro,« je rekel vitrarju in sam pričel metati obleko nase.

»Kaj je treba? Pustita babnico . . . Sanja se ji,« je ustavljal iz zapečke starec. »France, jaz ti pravim, da ne hodi nikamor!«

»Kaj veste vil! Če se jim je pa v glavi zmešalo . . .«

»Nikar mi ne pravi, France! Star človek . . .«

»Molčite, no!«

»Kaj pa je?« je planila še mlada gospodinja iz spanja pokoncu.

»Nič, nič, le spi!« ji je zaklical mož že med vrati. Mlada žena je vstala in težko gledala po mesečni izbi. Od zaspanca je omahovala.

Ko je nekoliko izpregledala in zapazila tasta na peči, ga je vprašala, narobe ogrinjaje krilo:

»Kaj pa je vendar?«

»Eh, nič ni! Bočevki se nekaj blede.«

No, če ni hujšega, si je mislila mlada ženska, to bo že jutri izvedela. Ulegla se je zopet nazaj. Starec pa je ponovil kakor nehote:

»Kaj ji šine v glavo! Star človek . . .«

Snaha je bila vendar radovedna:

»Kaj pa je z Bočevo, oča?«

»Nič. Neumna je.«

Nato je bilo vse tiho. —

»Kaj pa imaš tu v roki?, je po poti vprašal vitrar Bočevko.

»Ježeš, Ježeš, vidita, s tem nožem so se hoteli zaklati. Dobro, da sem ga s seboj vzela. Sam Bog mi je dal to misel.

Gredoč mimo okna je pogledal mladi sosed v izbo. Luč je ugasovala in nič se ni videlo. Stopivši čez prag, pa so zagledali starega Boca, ležečega na klopi pri peči. Roke je imel sklenjene na prsih. Klobuk mu je bil odpadel na klop. Drugo obleko je imel na sebi. Težko, počasno, globoko je dihal in spal.

P l e s.

Rdečelični zorni svet
vrti po gladkem se parketu,
navzočnemu kazaje svetu
demante in mladosti cvet.

Akordi radostni zvené!
V srce ljubezen jim ognjeno,
ljubezen vročo in strupeno
akordi sladki ti sadé.

Polnočni zvon je že odpel —
še vedno strastni svet vrti se,
še vedno v radosti topi se.
Kdo godbe ne bi bil vesel!

Akordi sklepni zadoné,
iz vsakega prešla je lica
bolestna cvetna rdečica —
in tožno mlado je srce.

Vojanov.

Absalom.

Ko Absalom za lase, draga,
dokler ti hočeš, rad visim,
če en poljub s prekrasnih ustnic
za tolažilo vsaj dobim.

Laščan.